

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS TARYBA

NUTARIMAS

DĖL PREKYBOS, PRAMONĖS IR AMATŲ RŪMŲ IR JŲ ASOCIACIJOS VEIKSMŲ ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS ĮSTATYMO 9 STRAIPSNIO REIKALAVIMAMS TYRIMO NUTRAUKIMO

2011 m. gegužės 5 d. Nr. 1S-77

Vilnius

Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba (toliau – Konkurencijos taryba) 2011 m. gegužės 5 d. tvarkomajame posėdyje išnagrinėjo klausimą dėl Prekybos, pramonės ir amatų rūmų (toliau – Rūmai) ir jų asociacijos (toliau – Rūmų asociacija) veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo (toliau – Konkurencijos įstatymas) 9 straipsnio reikalavimams tyrimo nutraukimo.

Konkurencijos taryba n u s t a t ė:

Tyrimas pradėtas Konkurencijos tarybos 2010-05-06 nutarimu Nr. 1S-73 „Dėl Prekybos, pramonės ir amatų rūmų ir jų asociacijos veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 9 straipsnio reikalavimams tyrimo pradėjimo“, asociacijos „Nacionalinė GS1 organizacija“ (toliau – Pareiškėjas) 2010-02-09 pareiškimo Nr. S-10-08 pagrindu (toliau – Pareiškimas). Minėtas nutarimas pakeistas Konkurencijos tarybos 2010-06-03 nutarimu Nr. 1S-97, tyrimo terminas pratęstas 2010-10-01 Konkurencijos tarybos nutarimu Nr. 1S-177, 2010-12-30 nutarimu Nr. 1S-239 bei 2011-04-05 Konkurencijos tarybos nutarimu Nr. 1S-62.

Pareiškėjas Pareiškime nurodė, kad Rūmų asociacija ir/ar Rūmai savo veiksmis piktnaudžiauja dominuojančia padėtimi Lietuvos Respublikos prekės identifikacinių numerių (brūkšninio kodo) skaitmenų, skirtų identifikuoti įmones, suteikimo, taip pat skaitmenų, skirtų identifikuoti prekes, suteikimo, įskaitant kontrolinį skaičių, bei su tuo susijusių konsultacijų paslaugų rinkoje.

Pareiškėjas nurodė, kad prekės identifikacinių numerių (brūkšninių kodų) suteikimo ir jų naudojimo tvarką įtvirtino tarptautinė asociacija „GS1 AISBL“. Pagal šios asociacijos įstatus ir sprendimus, vienoje valstybėje gali veikti tik vienas toks juridinis asmuo, kuris suteikia įmonės numerius. Pareiškėjo teigimu, prekių numerių suteikimui nėra nustatyta jokių apribojimų. Pareiškėjas nurodė, kad faktiškai Lietuvoje iki 2009-10-22 Rūmų asociacija ir/ar Rūmai buvo vieninteliai šios rinkos dalyviai, suteikdavę įmonių ir prekių numerius.

Pareiškėjo nuomone, teikdami šias paslaugas, Rūmų asociacija ir/ar Rūmai taikė nesąžiningas kainas. Anot Pareiškėjo, Rūmų asociacija ir/ar Rūmai už teikiamas įmonių numerių bei prekių numerių išdavimo paslaugas gauna nepagrįstai didelį pelną. Pareiškėjas pateikė Rūmų asociacijos ir Rūmų pažymų apie gautas pajamas ir išlaidas teikiant brūkšninių kodų išdavimo paslaugas nuorašus, kuriuose, anot jo, atsispindi dideli šių ūkio subjektų gaunami pelnai už teikiamas paslaugas. Pareiškėjo teigimu, skundžiamų subjektų veiksmai pažeidžia jo narių (ūkio subjektų) teises ir interesus, kadangi įmonės yra priverstos naudotis skundžiamų asmenų teikiamomis įmonės numerių išdavimo paslaugomis. Tokiu būdu Pareiškėjui priklausantys nariai yra priversti mokėti nepagrįstai dideles kainas už numerių, skirtų įmonei identifikuoti ir už numerių, skirtų prekėms identifikuoti, išdavimą ir tai pažeidžia šių ūkio subjektų interesus.

Pareiškėjas 2010-10-20 raštu Nr. S-10-79 taip pat papildomai pažymėjo, jog Rūmų asociacija galimai pažeidė Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio 1 dalies 1 punktą, sutartyje dėl GS1 sistemos paslaugų teikimo (toliau – Sutartis) prinesdama nesąžiningas apmokėjimo sąlygas, nes pagal Sutartį mokama kaina nepriklauso nuo teikiamų paslaugų kiekio, kokybės ar sąnaudų, o priklauso nuo įmonių metinės apyvartos.

Pareiškėjas 2010-10-20 raštu Nr. S-10-79 taip pat papildomai nurodė, jog, jo manymu, Rūmų asociacija savo veiksmais riboja prekybos, gamybos ar techninę pažangą, taip galimai pažeidžiant Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio 2 punktą. Anot Pareiškėjo, gamintojai, turintys platų prekių asortimentą, dažnai priversti atsisakyti detalaus prekių ženklavimo, nes tai sudarytų dideles sąnaudas, todėl gamintojai panašioms prekių rūšims suteikia vienodus numerius. Tokiu būdu prekybininkai kasdien turi atlikti rankinę prekių inventorizaciją, o tai reiškia, kad nėra pilnai išnaudojamos techninės priemonės automatizuoti prekybos procesus.

Pareiškėjas taip pat pažymėjo, kad Rūmų asociacija sudarė nevienodas konkurencines sąlygas skirtingiems ūkio subjektams taikydama skirtingus mokesčius už suteiktas tokias pačias paslaugas. Kaip nurodyta pateiktoje informacijoje, prisijungimo prie tarptautinės prekių numeravimo sistemos GS1 mokestis skirtingiems ūkio subjektams skiriasi daugiau nei 6 kartus (kaina svyruoja nuo 400 Lt iki 2500 Lt), o metinis GS1 sistemos palaikymo mokestis skirtingiems ūkio subjektams skiriasi daugiau nei 7 kartus (kaina svyruoja nuo 175 Lt iki 1300 Lt).

Anot Pareiškėjo, Rūmų asociacija, sudarydama Sutartis su kita šalimi, primetė papildomus įsipareigojimus, kurie pagal komercinį pobūdį ar paskirtį nėra tiesiogiai susiję su sutarties objektu, taip galimai pažeidžiant Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio 4 punktą. Anot Pareiškėjo, įmonės, gavusios gamintojo numerį, gali nesikreipti į Rūmų asociaciją ir prekių numerius formuoti pačios pagal galiojančias taisykles. Tačiau nepriklausomai nuo to, ar įmonės naudojosi, ar nesinaudojo Sutarties 3.5 punkte nurodytomis paslaugomis, t. y. net tuo atveju, kai įmonės neregistravo prekių arba prekių numerius sudarė pačios išduoto gamintojo numerio pagrindu, vadovaudamosi Sutarties 3.1 punkte nurodytais standartais ir reikalavimais, joms Rūmų asociacija Sutarties 3.4 punktu primeta papildomą Sutarties sąlygą – kasmet mokėti Rūmų asociacijai metinį numerių eksploatavimo ir aptarnavimo (sistemos palaikymo) mokesť. Tokiu būdu, anot Pareiškėjo, Rūmų asociacija kartu sąmoningai nutyli (nuo pat savo veiklos pradžios) informaciją apie įmonių teisę pačioms ir nemokamai formuoti prekių numerius. Be to, Pareiškėjas nurodė, kad įmonė, sudariusi Sutartį su Rūmų asociacija, yra verčiama mokėti už suteiktą paslaugą 2 kartus:

- 1) pirmą kartą – tuomet, kai užregistruojama prekė, tai yra pagal Sutarties 3.5 punktą;
- 2) antrą kartą – tuomet, kai ta pati užregistruota prekė, kaip objektas su savo numeriu, saugoma informacinėje sistemoje. Tai reiškia, kad įmonė pagal Sutarties 3.4 punktą kasmet privalo mokėti Rūmų asociacijai metinį GS1 numerių eksploatavimo ir aptarnavimo (sistemos palaikymo) mokesť, kuris priklauso nuo metinės įmonės apyvartos.

Be to, Pareiškėjo teigimu, Rūmų asociacija atlieka ir kitus nesąžiningos konkurencijos veiksmus, grasindama atskiriems ūkio subjektams atsisakyti teikti paslaugas, jei šie ūkio subjektai naudosis Pareiškėjo teikiamomis paslaugomis. Pareiškėjas pateikė raštą, kuris, anot jo, rodo, kad ŽŪKB „Pamario paukštynas“ nusprendus pradėti naudotis Pareiškėjo prekių identifikavimo numerių suteikimo paslaugomis, Rūmų asociacija pradėjo grasinti nebeteikti šiam ūkio subjektui įmonės numerių suteikimo paslaugų, t.y. anuliuoti įmonei išduotą įmonės numerį ir pagal jį įmonės vidine tvarka priskirtus prekių numerius (paskelbti juos negaliojančiais) bei apie tai informuoti visus prekybos tinklus. Panašaus turinio raštą gavo ir AB „Kėdainių grūdai“, kuriame informuojama, kad, įmonei atsisakius sumokėti metinį GS1 sistemos palaikymo mokesť, įmonė gali netekti teisės naudotis GS1 sistemos naudotojo numeriu bei žymėti savo produkciją įmonei išduotais kodais. Dėl tokių grasinimų, kaip pažymi Pareiškėjas, dalis įmonių, nors ir susimokėjęsios nario mokesť Asociacijai „Nacionalinė GS1 organizacija“ ir turėdamos teisę pačios susiteikinti prekės brūkšninius kodus, mokėjo metinį mokesť ir Rūmų asociacijai.

Tiriamas laikotarpis – 2009-2011 m.

Prekės rinka apibrėžiama vadovaujantis Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 6 dalimi, kurioje nurodyta, kad prekės rinka – visuma prekių, kurios pirkėjų požiūriu yra tinkamas pakaitalas

viena kitai pagal jų savybes, naudojimą ir kainas, Konkurencijos tarybos paaiškinimais dėl atitinkamos rinkos apibrėžimo, patvirtintais Konkurencijos tarybos 2000-02-24 nutarimu Nr. 17. Atsižvelgiant į minėtus teisės aktus bei į nustatytas faktines aplinkybes, išskirtina GS1 sistemos paslaugų teikimo rinka.

Tarptautinei asociacijai „GS1 AISBL“ priklausanti sistema GS1 (iki 2004 m. vadinosi EAN sistema) yra tarptautinė unifikauta ir standartizuota prekių ir paslaugų numeravimo brūkšniniais kodais sistema, vieningai taikoma Europoje, JAV, Kanadoje ir daugumoje kitų pasaulio šalių (t.b. 2 t., 1 lapas). GS1 prekių numeravimo sistema yra paremta prekes identifikuojančiais numeriais GTIN (*angl.* Global Trade Item Number, *liet.* – visuotinis prekių identifikacinis numeris) ir skirta automatizuoti atsiskaitymą ir apskaitą mažmeninėje prekyboje.

Tarptautinei GS1 sistemai priklausanti nacionalinė organizacija, kaip tarptautinės asociacijos „GS1 AISBL“ narys, yra įsipareigojusi laikytis jos nustatytų taisyklių, nustatytu laiku mokėti nario mokesčius, naudoti GS1 sistemą bei GS1 prekių ženklus „GS1 AISBL“ nustatyta tvarka.

Pagal GS1 sistemos numerį galima identifikuoti ne tik prekę, bet ir prekės gamintoją. Sistemos dėka pagerėjo pirkėjų aptarnavimas, pagreitėjo atsiskaitymas, sumažėjo klaidų, palengvėjo kasininko darbas. Lengvesnis tapo ir prekybos proceso valdymas, nes bet kuriuo metu iš parduotuvės kompiuterinės sistemos galima gauti visą informaciją apie kiekvieno pavadinimo prekę. Prieš pradėdant žymėti produkciją brūkšniniais kodais, turi būti sukurti skaitiniai prekių numeriai¹, tokie kaip GS1 prekių numeriai, kurie bus užkoduoti brūkšniniuose koduose². Dažnai praktikoje terminas „brūkšninis kodas“ tapatinamas su prekės identifikaciniu numeriu.

Prekės numeris – tai prekės identifikacinio numerio 3 arba 5 skaičiai, sekantys po įmonės numerio, skirti identifikuoti konkrečią prekę. Prekių numeriai pagal GS1 standartus yra sudaromi gamintojo numerio pagrindu³. Standartiniai trylikos ženklų mažmeninės prekybos prekių numeriai sudaromi iš šalies GS1 organizacijos prefikso (Lietuvoje – „477“), 4 arba 6 ženklų gamintojo numerio, prekės eilės numerio (5 arba 3 ženklų, priklausomai nuo gamintojo numerio ženklų skaičiaus) ir kodinio skaitmens, apskaičiuojamo iš visų kitų numerio skaitmenų. Lietuvos Respublikoje taip pat naudojami ypatingai mažų matmenų 8 skaitmenų prekių numeriai (juos gali suteikti tik GS1 narė organizacija, kadangi juose nekoduojamas gamintojo numeris, o prekės registruojamos eilės tvarka įvairiems gamintojams), taip pat 13 skaitmenų ribotos distribucijos numeriai, prasidedantys tam tikrais prefiksais (Lietuvoje – nuo 20 iki 29). Šių numerių prefiksų skyrimą ir struktūrą kiekvienoje valstybėje sprendžia vietinė GS1 organizacija, o jų vartojimas apsiriboja vien tik tos šalies teritorija (kadangi numerio sudėtyje nėra šalies prefikso, tokie patys numeriai gali kartotis ir kitose šalyse)⁴. Ribotos distribucijos numeriai yra skirti ženklinti fiksuotos⁵ arba kintamos išėigos⁶ prekes.

Visuotinei GS1 sistemos naudotojų paieškai nacionalinių GS1 organizacijų iniciatyva yra sukurta GEPIR⁷ paieškos sistema. Šios paieškos sistemos pagrindu, kiekvienas vartotojas bet

¹ Prekės identifikacinis numeris – skaičių seka, identifikuojanti prekę, kuri gali būti išreiškiama brūkšninio kodo pavidalu.

² Brūkšninis kodas – tai lygiagrečių stačiakampių ir tarpų, išdėstytų pagal tam tikros simbolikos kodavimo taisyklės, rinkinys, skirtas prekės identifikacinį numerį pateikti mašinai (skeneriui) suprantama forma.

³ Gamintojo arba įmonės numeris – tai prekės identifikacinio numerio 4 arba 6 skaičiai, sekantys po šalies numerio, skirti identifikuoti konkretų gamintoją arba platintoją.

⁴ http://www.gs1lt.org/viewpage.php?page_id=3; prisijungimo laikas: 2011-03-10.

⁵ Fiksuotos išėigos prekės – tai prekės, kurios visuomet pasižymi tokiomis pačiomis savybėmis, įskaitant dydį, svorį, turinį bei dizainą. Visų tos pačios rūšies prekės kaina toje pačioje parduotuvėje (ir bet kuri kita savybė) yra identiška – kainą galima nurodyti lentynos etiketėje ir sutaupyti, nes nereikia nurodyti kainos ant kiekvieno prekės vieneto.

⁶ Kintamos išėigos prekės taip pat turi iš anksto nustatytas savybes, tačiau kintamos išėigos prekės gali pasižymėti bent jau viena skirtinga savybe, lyginant su kitais vienetais, nors likusios savybės ir išliktų tokios pačios. Tai apima svorį, matmenis, vienetų skaičių arba tūrį bei įtakoja vartotojo mokamą sumą už tą prekę. Kintamos išėigos prekėms negalima taikyti lentynų etikečių, nes kiekvienos jų kaina skirsis, priklausomai nuo kintamos charakteristikos. Tokių prekių paprasčiausiu pavyzdžiu yra sveriamos prekės.

⁷ *Angl.* Global Electronic Party Information Registry – visuotinis GS1 naudotojų informacinis registras. // http://www.gs1lt.org/viewpage.php?page_id=7, prisijungimo laikas: 2011-02-07.

kurioje pasaulio šalyje viešai prieinamame tinklapyje gali rasti informaciją apie gamintoją ir netgi jo konkrečią prekę (jeigu duomenys apie prekę per lokalią GS1 sistemą buvo perduoti į GEPIR sistemą). Duomenys šiai paieškos sistemai teikiami GS1 organizacijų narių iš savo lokalių duomenų bazių. Valstybėse, kuriose įdiegtas automatinis duomenų apsikeitimas su GEPIR sistema, duomenys keliami automatiškai, o valstybių, kuriose tokios sistemos dar neįdiegtos, GS1 narės organizacijos duomenis reguliariai atnaujina teikdami duomenis tarptautinei asociacijai „GS1 AISBL“.

Tarptautinės asociacijos „GS1 AISBL“ įstatų 5 straipsnyje (tyrimo bylos 1 t., 28 lapas) nurodyta, kad kiekviena „GS1 narė“ turi teisę gauti unikalių numerių rinkinį iš GS1, kad galėtų identifikacinius numerius paskirstyti standartų naudotojams (šiuo atveju turima omenyje įmonės numeriai – tyrėjų past.), taip pat 5 straipsnio c punkte GS1 narei savo teritorijoje suteikiama teisė teikti su standartų sistemos naudojimu susijusias paslaugas.

Rūmų asociacijos atstovas 2010-07-15 rašte nurodė, kad šios kitos su prekių numeravimu glaudžiai susijusios paslaugos apima atitinkamoje valstybėje veikiančios nacionalinės GS1 organizacijos, kaip GS1 sistemos administratoriaus, techninę pagalbą ir konsultavimą prekių numeravimo pagal GS1 sistemos reikalavimus klausimais tiesiogiai į ją besikreipiantiems ūkio subjektams, informacijos teikimą apie galimybę tapti GS1 sistemos naudotojais ir žymėti prekes brūkšniniais kodais, tapimą GS1 sistemos naudotoju bei GS1 gamintojo numerio ir brūkšninių kodų suteikimo tvarką, įsipareigojimus, GS1 veiklą tiek nacionaliniu, tiek ir tarptautiniu mastu; dokumentų, susijusių su tarptautinės GS1 sistemos naudojimu, išdavimą ir pagalbą juos užpildant (paraišką tapti GS1 sistemos naudotoju, sutartį su priedais, prekių brūkšninių kodų registracijos paraiškos blanką ir kt.); informavimą GS1 sistemos naudotojus aktualiais GS1 sistemos naudojimo klausimais; tarptautinės GS1 sistemos administravimą atitinkamoje valstybėje, taip pat šios sistemos naudotojų ir sistemoje registruotų prekių duomenų bazių administravimą; GS1 naudotojų konkrečioje valstybėje duomenų kaupimą ir atnaujinimą, keitimąsi GS1 naudotojų duomenimis su tarptautine „GS1 AISBL“ asociacija bei kitų valstybių GS1 organizacijomis; tarptautinės asociacijos „GS1 AISBL“ patvirtintų standartų diegimą; GS1 sistemos standartų vertimų koordinavimą bei atlikimą, tarptautinių GS1 sistemos standartų tikslumo ir jų prieinamumo užtikrinimą GS1 sistemos naudotojams konkrečioje valstybėje; seminarų bei mokymų GS1 sistemos naudotojams organizavimą; bendradarbiavimą su tarptautine „GS1 AISBL“ asociacija, EPC Global Inc.⁸, kitų valstybių nacionalinėmis GS1 organizacijomis.

Taigi, konkrečios valstybės narės GS1 organizacijos paslaugos apima ne tik prekių numeravimą (gamintojų ir platintojų numerių ir prekių numerių išdavimą), bet ir kitas su šia veikla glaudžiai susijusias ir neatskiriamas paslaugas. Šios kitos glaudžiai susijusios paslaugos yra neatskiriamos nuo prekių numeravimo paslaugų, kadangi priklausymas tarptautinei GS1 sistemai nustato tam tikrus standartus prekių numeravimui, reikalingos specialios žinios, konsultacijos, kurias ir suteikia atitinkamoje valstybėje narėje veikianti nacionalinė GS1 organizacija.

Šio tyrimo metu buvo vertinama, ar GS1 prekių numeravimo paslaugos gali būti pakeičiamos kitomis kokiomis nors panašiomis paslaugomis. Rūmų asociacijos atstovas 2010-07-15 rašte nurodė, jog bet kuris ūkio subjektas Lietuvos Respublikoje gali sukurti savo unikalią prekių numeravimo ir kodavimo brūkšniniais kodais sistemą bei teikti šias paslaugas kitiems ūkio subjektams, nepažeisdamas tarptautinės asociacijos „GS1 AISBL“ bei jos licenciatų teisių ir teisėtų interesų. Kitaip tariant, anot Pareiškėjo, tai reiškia, jog GS1 nėra vienintelė galima prekių numeravimo ir kodavimo sistema, pvz., Lietuvos Respublikoje tokias sistemas turi knygynei, degalinių operatoriai. Tačiau tyrimo metu gauti atsakymai iš 50 ūkio subjektų iš esmės parodė, kad praktiškai nei vienas iš jų nesinaudoja jokia alternatyvia prekių ženklinimo sistema, nežino ir/ar nesvarstė tokios galimybės, juos tenkina GS1 sistema. Todėl GS1 sistema iš esmės neturi tinkamų ir lygiaverčių pakaitalų.

Taigi, atsižvelgus į visas aukščiau nurodytas aplinkybes, gali būti išskirtina GS1 sistemos paslaugų teikimo rinka.

⁸ EPC Global inc. yra bendra organizacija tarp „GS1 AISBL“ ir „GS1 US“ (JAV GS1 organizacijos). // <http://www.gs1.org/aboutepc/faqs>, prisijungimo laikas: 2011-02-11.

Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad geografinė rinka yra teritorija, kurioje visi ūkio subjektai susiduria su iš esmės panašiomis konkurencijos sąlygomis tam tikroje prekės rinkoje ir kuri, atsižvelgiant į tai, gali būti atskiriama lyginant su greta esančiomis teritorijomis.

Tyrimo metu Rūmų asociacijos atstovas 2010-07-15 rašte nurodė, jog ūkio subjektai dėl GS1 sistemos suteikimo gali kreiptis ne tik į tarptautinės asociacijos „GS1 AISBL“ atstovę savo šalyje, bet ir į bet kurioje kitoje valstybėje esančią atstovę, tokiu būdu savo nuožiūra pasirinkdamos joms finansiškai ar dėl kitų priežasčių tinkamiausią GS1 sistemos naudojimo būdą. Tačiau pažymėtina, kad tyrimo metu apklausus 50 Lietuvos Respublikoje registruotų ūkio subjektų, tik vienas iš jų naudojosi brūkšninių kodų paslaugomis kitose valstybėse nei Lietuvos Respublika (didelė tarptautinė kompanija), tuo tarpu kitos įmonės naudojosi GS1 prekių numeravimo sistemos teikimo paslaugomis Lietuvos Respublikoje.

Tarptautiniu lygmeniu asociacijos „GS1 AISBL“ įstatų 5 straipsnio a punkte nurodyta, jog „GS1 AISBL“ narys turi teisę savo teritorijoje administruoti standartų sistemą ir būti vieninteliu GS1 atstovu tai teritorijai. Taigi, vienas iš esminių GS1 sistemos principų yra GS1 sistemos administravimo priskyrimas kiekvienoje valstybėje tik vienai organizacijai, nes tokiu būdu siekiama išvengti GS1 sistemos kodų dubliavimo (t.b. 2 t., 1 lapas). Taip pat Rūmų asociacijos atstovas 2010-07-15 rašte nurodė, kad tarptautinė asociacija „GS1 AISBL“ atitinkamai valstybei suteikia tam tikrą GS1 sistemos prefixą, kuris yra unikalus ir nesikartojantis skirtingose valstybėse narėse. Nuo 1994 m. Lietuvos Respublikai yra suteiktas GS1 sistemos prefixas „477“ bei riboto naudojimo ir kintamos išieigos prekių kodų (išduodamų šalis ribose) prefixai 20-29 skaičių ribose. Taigi, tarptautinės asociacijos „GS1 AISBL“ įstatai ir šios asociacijos kiekvienai valstybei suteikiami skirtingi prefixai iš esmės apibrėžia GS1 prekių numeravimo sistemos paslaugų teikimo rinkos teritorines ribas – tai konkrečios valstybės teritorija, o nagrinėjamu atveju – Lietuvos Respublikos teritorija.

Taigi, atsižvelgus į visas šias aplinkybes, geografinė rinka gali būti apibrėžtina kaip Lietuvos Respublikos teritorija.

Pagal tai, kas išdėstyta aukščiau, nagrinėjamu atveju atitinkama rinka gali būti nustatoma kaip GS1 sistemos paslaugų teikimo Lietuvos Respublikos teritorijoje rinka.

Apibrėžus atitinkamą rinką, identifikuotini joje veikiantys rinkos dalyviai. Kaip jau minėta aukščiau, tarptautinės asociacijos „GS1 AISBL“ įstatų 5 straipsnio a punkte nurodyta, jog „GS1 AISBL“ narys turi teisę savo teritorijoje administruoti standartų sistemą ir būti vieninteliu GS1 atstovu tai teritorijai.

Lietuvos Respublikos pramonės ir amatų rūmų įstatymo 5 straipsnio 9 punkte nurodyta, jog Rūmai vykdo prekių numeravimą ir kodavimą brūkšniniais kodais pagal Tarptautinės prekių numeravimo asociacijos EAN sistemos reikalavimus (tyrėjų pastaba – dabartinė GS1 sistema). Taigi, įstatyme Rūmams įtvirtinama išimtinė teisė vykdyti prekių numeravimą ir kodavimą brūkšniniais kodais pagal tarptautinę GS1 sistemą.

Rūmų asociacijos atstovas 2010-07-15 rašte nurodė, jog funkcijas, susijusias su visos GS1 sistemos administravimu Lietuvos Respublikos teritorijoje, Rūmai yra delegavę Rūmų asociacijai, kurios įstatuose numatytas šios funkcijos vykdymas. Tuo tarpu atskiri Rūmai jiems priskirtose veiklose teritorijose iš esmės konsultuoja ūkio subjektus bendraisiais klausimais, susijusiais su GS1 sistemos naudojimu. Sąskaitas faktūras už naudojamą GS1 prekių numeravimo sistemos teikimo paslaugomis išrašo ir ūkio subjektams nuo 2009 m. gruodžio 1 d. siunčia Rūmų asociacija. Iki nurodytos datos sąskaitas už prekių numerių registraciją išrašydavo tie Rūmai arba Rūmų asociacija, į kuriuos tiesiogiai su paraiška registruoti prekių numerų kreipdavosi ūkio subjektas.

Rūmų asociacija nurodė, jog norint vykdyti prekių numeravimą ir kodavimą brūkšniniais kodais pagal tarptautinę GS1 sistemą bei administruoti GS1 sistemą, būtina tapti tarptautinės asociacijos „GS1 AISBL“ nare, laikytis narystės taisyklių, turėti licenciją naudoti prekių/paslaugų ženklus GS1 bei mokėti šiai tarptautinei asociacijai metinius nario mokesčius. Rūmų asociacijos atstovas šiame pačiame rašte pripažino, jog Rūmų asociacija nuo 1994 m. yra vienintelė tarptautinės

asociacijos „GS1 AISBL“ narė Lietuvos Respublikoje, turinti teisę administruoti GS1 sistemą ir licencinės sutarties pagrindu naudoti prekių ženklus GS1.

Taigi, tokioje galimoje atitinkamoje rinkoje veikia 1 ūkio subjektas – Rūmų asociacija, užimdama joje 100%. Tuo tarpu Rūmai iš esmės neveikia atitinkamoje rinkoje. Ūkio subjekto užimama rinkos dalis yra vienas pagrindinių veiksnių, leidžiančių daryti išvadą apie ūkio subjekto gebėjimą daryti vienpusę lemiamą įtaką. Jeigu neįrodoma priešingai, laikoma, kad ūkio subjektas užima dominuojančią padėtį atitinkamoje rinkoje, jei jo rinkos dalis sudaro ne mažiau kaip 40 proc. Taigi, galima teigti, jog Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio prasme Rūmų asociacija tiriamu laikotarpiu patenka į įstatymo nustatytą prezumpciją.

Tyrimo metu nustatyta, jog Rūmų asociacija už GS1 prekių numeravimo paslaugų teikimą yra nustačiusi 3 tipų mokesčius: 1) vienkartinis prisijungimo prie tarptautinės GS1 sistemos mokestis; 2) metinis GS1 sistemos palaikymo mokestis; 3) mokestis už prekių registravimą.

Prisijungimo mokestis bei metinis palaikymo mokestis yra diferencijuojamas pagal tai, ar moka tikrasis naudotojas (žymintis savo produkciją/paslaugas brūkšniniais kodais), ar asocijuotas naudotojas (nežymi savo produkcijos, tačiau teikia paslaugas, susijusias su brūkšninio kodavimu – etikečių spausdinimas, prekyba svėrimo įranga ir kt.). Prisijungimo ir metiniai palaikymo mokesčiai apskaičiuojami atsižvelgiant į GS1 naudotojų (įmonių) metines apyvartas.

Vienkartinis prisijungimo mokestis yra mokamas ūkio subjektui tampant GS1 sistemos naudotoju, t.y. pasirašius sutartį dėl GS1 sistemos naudojimo ir jam suteikiant unikalų gamintojo numerį (t.b. 3 tomas, 64 lapas).

Rūmų asociacijos atstovas 2010-11-10 rašte paaiškino, jog metinis GS1 sistemos palaikymo mokestis yra skirtas palaikyti Lietuvoje administruojamą GS1 sistemą, užtikrinant jos funkcionavimą, atnaujinimą, tobulinimą ir plėtimą. Šis mokestis yra mokamas už naudojamą visomis GS1 sistemos paslaugomis: 1) už visapusišką informacijos bei konsultacijų apie GS1 sistemos standartus bei jų naudojimą gavimą, įskaitant nemokamus mokymus ir seminarus; 2) paslaugų, susijusių su užsakovo duomenų administravimu GS1 sistemoje gavimą; 3) mokestis taip pat yra mokamas už garantiją, jog užsakovo duomenys būtų unikalūs, teisingai suformuluoti ir visuotinai atpažįstami ir identifikuojami tarptautiniu mastu; 4) Rūmų asociacija taip pat užtikrina, kad užsakovui suteikti kodai nebus dubliuojami bei užsakovui suteikti GS1 sistemos kodai bus ginami nuo neteisėto trečiųjų asmenų naudojimo.

Metiniai GS1 sistemos palaikymo mokesčiai yra mokami praėjus 12 mėnesių po prisijungimo. Tolimesnių metų metinis GS1 sistemos palaikymo mokestis mokamas periodiškai po kiekvienų praėjusių 12 mėnesių (t.b. 3 t., 64 lapas).

Taip pat nustatyta, kad įmonių pageidavimu, Rūmų asociacija teikia įmonėms prekių numerių apskaičiavimo ir registravimo paslaugą. Tokiu atveju Rūmų asociacija veda konkrečios įmonės prekių numerių apskaitą ir atsako už prekių numerių teisingumą ir unikalumą. Rūmų asociacijos sugeneruoti prekių numeriai yra registruojami lokaliaje GS1 duomenų bazėje ir perduodami į tarptautinę sistemą GEPIR. Įmonės gali ir pačios apskaičiuoti numerius ir vesti jų apskaitą (13 numerių prekybos prekės numerių atveju), tačiau tokiu atveju prekių numeriai nepatenka nei į lokalią GS1 duomenų bazę, nei į tarptautinę sistemą GEPIR. Jeigu įmonė pati apskaičiuoja prekių numerius, ji yra atsakinga už prekių numerių teisingą sudarymą ir unikalumą.

Tuo tarpu jei ūkio subjektai pageidauja, jog jų prekės būtų pažymėtos 8 skaitmenų prekių numeriais arba ribotos distribucijos prekių numeriais, savarankiškai tokio tipo numerių apskaičiuoti gamintojai/platintojai negali, juos centralizuotai suteikia/registruoja lokali GS1 narė organizacija (Rūmų asociacija), kadangi prekių numeriuose nekoduojamas gamintojo numeris ir tik lokaliaje GS1 duomenų bazėje laikomi duomenys apie tai, kurie kintamos išėigos prekių numeriai jau yra paskirti/registruoti, o kurie dar laisvi. Tokiu būdu Rūmų asociacija registruoja numerius iš eilės įvairiems gamintojams/platintojams.

Tyrimo metu nustatyta, kad taikomas toks mokestis už prekių registravimą:

- už pirmuosius 30 numerių – po 30 Lt;
- už numerius nuo 31 iki 100 – po 20 Lt;
- už numerius nuo 101 numerio – po 10 Lt.

Numerio registracijos mokestis yra mokamas užsakovo prašymu Rūmų asociacijai įforminus prekių numerius. Jeigu įmonės neprašo Rūmų asociacijos užregistruoti prekių numerių į Rūmų asociacijai priklausančią lokalią duomenų bazę ir perduoti šių duomenų į tarptautinę GEPİR bazę, mokesčiai už prekių registravimą nėra skaičiuojami, sąskaitos nėra išrašomos ir nereikalaujama tokius mokesčius sumokėti.

Tyrimo metu buvo palygintos Rūmų asociacijos taikomos kainos už GS1 sistemos paslaugas ir kitose valstybėse veikiančių GS1 sistemos paslaugų teikėjų kainos. Iš lentelės⁹ matyti, kad prisijungimo (registracijos) mokesčio dydis Lietuvoje nėra didžiausias (didžiausias mokestis kaimyninėje valstybėje Lenkijoje). Tuo tarpu metinis sistemos palaikymo mokestis Lietuvoje yra pats mažiausias, lyginant su Airija, D. Britanija, Malta, Slovakija, Slovėnija, Čekija, Latvija, Estija ir Lenkija.

Rūmų asociacijos atstovas 2010-07-15 rašte nurodė, jog mokesčiai (prisijungimo bei metiniai sistemos palaikymo mokesčiai)remiantis įmonių metine apyvarta nustatyti siekiant sudaryti galimybes tiek stambiesiems, tiek smulkiesiems ūkio subjektams savo paslaugas bei prekes žymėti brūkšniniais kodais. Anot Rūmų asociacijos atstovo, skirtingų GS1 mokesčių kainų lygių, skaičiuojamų nuo ūkio subjekto apyvartos, taikymas suteikia galimybę GS1 sistema naudotis įvairių finansinių galimybių ūkio subjektams. Toks mokesčio apskaičiavimo būdas, anot Rūmų asociacijos atstovo, laikomas socialiai teisingu, nes suteikia galimybę įvairaus dydžio įmonėms naudotis GS1 sistema.

Tyrimo metu buvo apskaičiuota, kokį procentą nuo įmonių (GS1 sistemos naudotojų) metinės apyvartos sudaro mokesčiai, nustatomi atsižvelgiant į metinę ūkio subjektų apyvartą (prisijungimo ir metinis GS1 sistemos palaikymo mokestis). Prisijungimo mokestis GS1 naudotojams, kurių apyvarta siekia iki 100 000 Lt, sudaro iki 0,4 proc. ūkio subjektų metinės apyvartos. Prisijungimo mokestis GS1 naudotojams, kurių metinė apyvarta virš 100 000 ir iki 1 000 000 Lt, sudaro nuo 0,065 iki 0,65 proc. ūkio subjektų metinės apyvartos. Prisijungimo mokestis GS1 naudotojams, kurių metinė apyvarta virš 1 000 000 ir iki 10 000 000 Lt, sudaro nuo 0,013 iki 0,13 proc. ūkio subjektų metinės apyvartos. Prisijungimo mokestis GS1 naudotojams, kurių metinė apyvarta virš 10 000 000 ir iki 25 000 000 Lt, sudaro nuo 0,008 iki 0,02 proc. ūkio subjektų metinės apyvartos. Prisijungimo mokestis GS1 naudotojams, kurių metinė apyvarta yra virš 25 000 000 Lt, sudaro 0,01 proc. ir mažiau ūkio subjektų metinės apyvartos.

Metinis GS1 sistemos palaikymo mokestis GS1 naudotojams, kurių metinė apyvarta siekia iki 100 000 Lt, sudaro iki 0,18 proc. ūkio subjektų metinės apyvartos. Metinis GS1 sistemos palaikymo mokestis GS1 naudotojams, kurių metinė apyvarta virš 100 000 ir iki 1 000 000 Lt, sudaro nuo 0,03 iki 0,32 proc. ūkio subjektų metinės apyvartos. Metinis GS1 sistemos palaikymo mokestis GS1 naudotojams, kurių metinė apyvarta virš 1 000 000 ir iki 10 000 000 Lt, sudaro nuo 0,007 iki 0,07 proc. ūkio subjektų metinės apyvartos. Metinis GS1 sistemos palaikymo mokestis GS1 naudotojams, kurių metinė apyvarta virš 10 000 000 ir iki 25 000 000 Lt, sudaro nuo 0,004 iki 0,01 proc. ūkio subjektų metinės apyvartos. Metinis GS1 sistemos palaikymo mokestis GS1 naudotojams, kurių metinė apyvarta yra virš 25 000 000 Lt sudaro 0,005 proc. ir mažiau ūkio subjektų metinės apyvartos.

Taigi, išanalizavus Rūmų asociacijos taikomus mokesčius, nustatomus pagal naudotojų metinę apyvartą (prisijungimo ir metinį sistemos palaikymo mokestį), matyti, kad visais atvejais tiek prisijungimo, tiek metinis GS1 sistemos palaikymo mokestis nesiekia net 1 proc. GS1 naudotojo metinės apyvartos. Nors šie mokesčiai skaitine išraiška didesnes metines apyvartas turintiems ūkio subjektams yra didesni, procentine išraiška prie didesnės metinės apyvartos šie mokesčiai yra mažesni.

Tyrimo metu atrankos būdu taip pat buvo apklausta 50 ūkio subjektų (įmonių, veikiančių labai įvairiose ir skirtingose pramonės šakose), apie kuriuos turėta informacijos, jog jie galėjo naudotis Rūmų asociacijos GS1 prekių numeravimo sistemos paslaugų teikimu. Ūkio subjektai priklauso įvairioms kategorijoms pagal metines apyvartas – vieni Rūmų asociacijai moka

⁹ <http://www.gs1lt.org/upload/GS1%20sistemos%20naudojimo%20ikainiai%20skirtingose%20salyse.pdf>; prisijungimo laikas: 2011-02-01.

didesnes/didžiausias sumas, priklausomai nuo metinės apyvartos, kiti mokėjo mažesnes ar mažiausias sumas. 49 ūkio subjektai nurodė, jog naudojosi Rūmų asociacijos GS1 prekių numeravimo sistemos paslaugomis, 1 ūkio subjektas šias paslaugas gavo per savo kompanijas užsienyje, kadangi yra didelė tarptautinė kompanija. Praktiškai visi be išimties (48, 2 ūkio subjektai tuo klausimu iš viso nepasisakė) ūkio subjektai nurodė (t.b. 3t., 80-158 lapai), jog per metus sumokėtų mokesčių bendras dydis Rūmų asociacijai už GS1 sistemos paslaugų teikimą nesudaro net 1 proc. (nemažai ūkio subjektų nurodė, jog sudaro mažiau, negu šimtąją procento dalį) kiekvieno iš ūkio subjekto patirtų bendrų sąnaudų per metus. Taip pat visi ūkio subjektai nurodė, jog sumokėtų mokesčių dydis Rūmų asociacijai yra nereikšmingas ir neturi jokios įtakos konkuruojant rinkoje.

Rūmų asociacijos atstovas 2010-11-10 rašte dėl mokėjimo už paslaugą 2 kartus ir dėl mokesčių dubliavimo pažymėjo (t.b. 3 t., 63 lapas), jog iš Sutarties turinio matyti, kad Sutarties tikslas nėra vien tik įmonių gamintojų ir prekių numerių vienkartinis užregistravimas. Kaip matyti aukščiau analizuojant prekės rinką, Rūmų asociacijos paslaugos vien tuo neapsiriboja. Sutartimi užsakovams yra suteikiama galimybė naudotis tarptautine GS1 sistema, kuri apima prekių ženklavinimą pagal tarptautinės GS1 sistemos reikalavimus bei suteiktą tarptautinės GS1 sistemos numerių eksploatavimą ir aptarnavimą. Sutarties 2 punkte yra išvardinti Rūmų asociacijos, kaip GS1 sistemos administratorės, įsipareigojimai, kuriuos sudaro ne vien tik įmonių ir prekės numerių registravimas (Sutarties 2.1 punktas), tačiau ir kitų kompleksinių paslaugų užsakovams teikimas. Rūmų asociacija užtikrina galimybę užsakovui dalyvauti GS1 sistemoje, administruoja užsakovo duomenis, teikia užsakovui įvairiapusę informaciją bei konsultacijas, o svarbiausia – garantuoja užsakovui suteikiamų numerių atitikimą GS1 sistemos taisyklėms, užtikrina jų unikalumą ir teisingumą tarptautiniu mastu (Sutarties 2.2-2.5 p.). Taigi, įmonėms iš esmės suteikiamos papildomos paslaugos.

Rūmų asociacijos atstovas taip pat paaiškino, kad Rūmų asociacija vykdo konkrečias funkcijas, kurios ne tik tiesiogiai yra susijusios su GS1 numerių naudojimu ir aptarnavimu, yra naudingos paslaugos gavėjui, bet taip pat atitinka pačios GS1 sistemos paskirtį ir tikslus.

2010-01-13 Rūmų asociacijos rašte Nr. 2010/S-23 (t.b. 1 tomas, 51 lapas) ŽŪKB „Pamario paukštynas“ šios bendrovės tik prašoma apmokėti už suteiktas paslaugas Sutartyje nustatyta tvarka, taip pat nurodoma sutarties nutraukimo galimybė/tvarka. Tyrimo metu nustatyta, kad pagal Sutarties 4.1 punktą GS1 sistemos naudotojas Rūmų asociacijos už paslaugas pateiktas sąskaitas faktūras privalo apmokėti ne vėliau kaip per 30 dienų nuo sąskaitos išrašymo dienos. Laiku neatsiskaičius, pagal Sutarties 4.4 punktą GS1 sistemos naudotojams gali būti skaičiuojami delspinigiai, taip pat Sutarties 6.1.2 punkte numatyta, kad sutarties vienašališkai gali būti nutraukta, jei kita šalis nevykdo arba negali vykdyti savo įsipareigojimų. Jei nutraukus sutartį GS1 naudotojas ir toliau naudoja GS1 numerius, pagal Sutarties 5.3 punktą jis turi Rūmų asociacijai sumokėti GS1 sistemos palaikymo metinio mokesčio trigubo dydžio baudą už kiekvienus numerių neteisėto naudojimo metus.

Konkurencijos taryba k o n s t a t u o j a:

Konkurencijos teisė nedraudžia ūkio subjektams užimti dominuojančios padėties atitinkamoje rinkoje, tačiau Konkurencijos įstatymo 9 straipsnis draudžia ūkio subjektams piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi atitinkamoje rinkoje atliekant visokius veiksmus, kurie riboja ar gali riboti konkurenciją, nepagrįstai varžo kitų ūkio subjektų galimybes veikti rinkoje arba pažeidžia vartotojų interesus, įskaitant tiesioginį ar netiesioginį nesąžiningų kainų arba kitų pirkimo ar pardavimo sąlygų primetimą; prekybos, gamybos ar techninės pažangos ribojimą darant žalą vartotojams; panašaus pobūdžio sutartyse nevienodų (diskriminacinių) sąlygų taikymą atskiriems ūkio subjektams, tuo sudarant jiems skirtingas konkurencijos sąlygas; sutarties sudarymą, kai kitai sutarties šaliai primetami papildomi įsipareigojimai, kurie pagal komercinį pobūdį ar paskirtį nėra tiesiogiai susiję su sutarties objektu. Šis sąrašas nėra baigtinis, todėl draudžiamais gali būti pripažinti ir kiti dominuojančio ūkio subjekto veiksmai, kurie riboja ar gali riboti konkurenciją, nepagrįstai varžo kitų ūkio subjektų galimybes veikti rinkoje arba pažeidžia vartotojų interesus.

Remiantis Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 5, 6 ir 7 dalimis, atitinkama rinka šiuo atveju gali būti apibrėžta kaip GS1 prekių numeravimo sistemos paslaugų teikimo Lietuvos Respublikos teritorijoje rinka.

Pagal Konkurencijos įstatymo 3 straipsnį dominuojanti padėtis apibrėžiama kaip vieno ar daugiau ūkio subjektų padėtis atitinkamoje rinkoje, kai tiesiogiai nesusiduriama su konkurencija arba kuri įgalina daryti vienpusę lemiamą įtaką atitinkamoje rinkoje veiksmingai ribojant konkurenciją.

Šio tyrimo metu buvo nustatinėjama Rūmų asociacijos užimama padėtis atitinkamoje rinkoje ir vertinami Rūmų asociacijos veiksmai Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio kontekste. Rūmų veiksmai šio tyrimo metu nevertinami (nors Pareiškėjas juos ir įtarė kaip galimus Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio pažeidėjus), kadangi, kaip jau pažymėta nutarimo aprašomojoje dalyje, Rūmai savo funkcijas, susijusias su GS1 sistema yra delegavę Rūmų asociacijai, be to, būtent Rūmų asociacija yra tarptautinės asociacijos „GS1 AISBL“ narė, o ne atskiri Rūmai. Taigi, Rūmai iš esmės net neveikia atitinkamoje rinkoje. Ūkio subjekto užimama rinkos dalis yra vienas pagrindinių veiksnių, leidžiančių daryti išvadą apie ūkio subjekto gebėjimą daryti vienpusę lemiamą įtaką. Jeigu neįrodoma priešingai, laikoma, kad ūkio subjektas užima dominuojančią padėtį atitinkamoje rinkoje, jei jo rinkos dalis sudaro ne mažiau kaip 40 proc. Tyrimo metu nustatyta, kad preliminariai apibrėžtoje atitinkamoje rinkoje veikė vienintelis ūkio subjektas Rūmų asociacija, atitinkamai užimdama 100 proc. atitinkamos rinkos. Dėl šios priežasties, Rūmų asociacija patenka į Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 11 punkte nustatytą prezumpciją.

Vertinant Pareiškėjo teiginį, jog Rūmų asociacijos taikomos kainos yra nesąžiningos, pasakytina, jog pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudenciją ir Europos Komisijos praktiką, kainų vertinimas kaip nesąžiningų, apima keletą nuosekliai sekančių etapų, susijusių su: 1) dominuojančio ūkio subjekto sąnaudų ir gaunamo pelno; ir 2) konkuruojančių paslaugų kainų lygmens, prekės ar paslaugos ekonominės vertės veiksnių analize¹⁰. Tokios pačios nuomonės laikėsi ir Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – LVAT) 2009-03-27 sprendime administracinėje byloje Nr. A⁸²²-454/2009, kuriame nurodė, jog „<...> nesąžiningos kainos gali būti nustatytos atsakant į du klausimus: ar skirtumas tarp patirtų išlaidų ir taikomų kainų yra pernelyg didelis, *ir jeigu taip*, ar taikoma kaina yra nesąžininga *per se* arba palyginus ją su konkuruojančiais produktais (252 p.)“. Taigi, siekiant įrodyti ūkio subjekto piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi taikant nesąžiningas kainas, reikia pagrįsti abi šias sąlygas. Tyrimo metu atlikus Lietuvoje taikomų mokesčių dydžių palyginimą su kitose valstybėse už analogiškas paslaugas taikomais mokesčiais, nustatyta, kad prisijungimo mokestis Lietuvoje nėra didžiausias (didžiausias mokestis kaimyninėje valstybėje Lenkijoje). Tuo tarpu metinis sistemos palaikymo mokestis Lietuvoje yra pats mažiausias, lyginant su kitomis valstybėmis (su Airija, D. Britanija, Malta, Slovakija, Slovėnija, Čekija, Latvija, Estija ir Lenkija). Kadangi, nagrinėjamu atveju, Rūmų asociacijos taikomos kainos neatitinka vienos iš dviejų būtinų sąlygų, būtent, palyginus Lietuvoje taikomus mokesčius su kitose valstybėse taikomais mokesčiais už tokias pačias paslaugas, jie negali būti laikomi nepagrįstai dideliais, negalima daryti pagrįstos išvados, kad Rūmų asociacija piktnaudžiauja dominuojančia padėtimi, taikydama nesąžiningas kainas už GS1 sistemos paslaugų teikimą.

Tyrimo metu gauti duomenys taip pat neleidžia konstatuoti, kad Rūmų asociacija pažeidė Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio 2 dalies reikalavimus. Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio 2 punkto pažeidimo pavydžiais gali būti atvejai, kai dominuojantis ūkio subjektas ima riboti savo produkcijos gamybą, prekybą ar atsisako naudoti šiuolaikinę įrangą, nors ją naudoti ir gali. Tokiu atveju nukenčia vartotojas. Šiuo atveju nenustatyta, kad Rūmų asociacijos veiksmais būtų padaryta kokia nors žala galutiniams vartotojams ar ūkio subjektams, besinaudojantiems GS1 prekių numeravimo sistemos teikimo paslaugomis, o Pareiškėjo pateikti argumentai neatitinka tyrimo metu nustatytų faktinių aplinkybių.

¹⁰ 1978-02-14 Europos Teisingumo teismo sprendimas byloje Nr. 27/76 United Brands v Komisija; taip pat 2004-07-23 Komisijos sprendimas Nr. COMP/A.36.568/D3 Scandlines Sverige AB v Port of Helsingborg.

Remiantis Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio 3 punktu, diskriminacinių sąlygų taikymas gali būti pripažintas piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi, jeigu yra ar gali būti ribojama konkurencija, nepagrįstai varžomos kitų ūkio subjektų galimybės veikti rinkoje arba pažeidžiami vartotojų interesai. Vertinant Rūmų asociacijos skirtingų mokesčių (prisijungimo ir metinių GS1 sistemos palaikymo mokesčio), besiremiančių įmonių (GS1 naudotojų) metinę apyvartą, taikymą už GS1 prekių numeravimo sistemos paslaugų teikimą skirtingiems ūkio subjektams, pasakytina, jog šiuo atveju tam, kad būtų pažeistas Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio 3 punktas, vieni ūkio subjektai turėjo atsidurti prastesnėje konkurencinėje padėtyje, nei kiti ūkio subjektai, veikiantys tose pačiose pasrovinėse rinkose. Tyrimo metu nustatyta, jog prisijungimo ir metiniai sistemos palaikymo mokesčiai visais atvejais nesiekia 1 proc. GS1 naudotojų metinės apyvartos, todėl negalima pagrįstai teigti, kad skirtingų mokesčių, kokie nustatyti tyrimo metu, taikymas sudarė ūkio subjektams skirtingas konkurencijos sąlygas ar dėl to jie atsidūrė prastesnėje konkurencinėje padėtyje. Be to, tyrimo metu apklausus 50 GS1 sistemos naudotojų, veikiančių pačiose įvairiausiose pramonės šakose ir kurie naudojami Rūmų asociacijos GS1 sistemos paslaugomis, 48 iš 50 ūkio subjektų patvirtino, jog Rūmų asociacijai sumokami mokesčiai už GS1 sistemos paslaugų teikimą yra nereikšmingi ir nedaro jokio poveikio jų galimybėms konkuruoti rinkoje.

Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio 4 punktas dominuojančiam ūkio subjektui draudžia sutarties sudarymą, kai kiti sutarties šaliai primetami papildomi įsipareigojimai, kurie pagal komercinį pobūdį ar paskirtį nėra tiesiogiai susiję su sutarties objektu. Kaip matyti iš tyrimo metu surinktų duomenų, patys ūkio subjektai nusprendžia, ar/ir kokias paslaugas jie įsigis iš Rūmų asociacijos. GS1 sistemos pobūdis lemia tai, kad ūkio subjektai įsigyja ne tik prekių numeravimo paslaugas, tačiau ir su tuo neatsiejamai susijusias paslaugas, būtent: sistemoje esančių ūkio subjekto duomenų administravimą; techninę pagalbą ir konsultacijas; bendradarbiavimą ir sistemos administravimą tiek nacionaliniu, tiek ir tarptautiniu lygmeniu; įvairių dokumentų rengimą ir kita. Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad šių paslaugų, susijusių su GS1 sistema, ūkio subjektas negalėtų gauti iš jokio kito ūkio subjekto, nes, remiantis GS1 AISBL įstatais, GS1 AISBL narys turi teisę savo teritorijoje administruoti standartų sistemą ir būti vieninteliu GS1 atstovu tai teritorijai. Lietuvoje toks vienintelis atstovas yra Rūmų asociacija. Atsižvelgus į tai, kas išdėstyta, ir į tyrimo metu gautus duomenis, kurie neleidžia teigti, jog Rūmų asociacija būtų primetusi kokius nors papildomus įsipareigojimus ūkio subjektams, kurie nėra tiesiogiai susiję su sutarties objektu, negalima pagrįstai konstatuoti, kad Rūmų asociacija pažeidė Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio 4 dalies reikalavimus.

Vertinant Pareiškėjo teiginį, jog Rūmų asociacija atlieka kitus nesąžiningos konkurencijos veiksmus (grasina atskiriems ūkio subjektams atsisakyti teikti paslaugas, jei šie ūkio subjektai naudosis Pareiškėjo teikiamomis paslaugomis), pasakytina tai, jog šis Pareiškėjo teiginys neatitinka faktinių aplinkybių Pareiškėjo minimame rašte. 2010-01-13 Rūmų asociacijos rašte Nr. 2010/S-23 ŽŪKB „Pamario paukštynas“ šios bendrovės tik prašoma apmokėti už suteiktas paslaugas Sutartyje nustatyta tvarka, taip pat nurodoma sutarties nutraukimo galimybė/tvarka, nevykdant sutartinių įsipareigojimų. Rūmų asociacijos reikalavimas sumokėti už suteiktas paslaugas yra teisiškai pagrįstas (kylantis iš sutartinių santykių), atitinka įprastą komercinę sutarčių sudarymo ir jų vykdymo praktiką, taip pat Sutarties 6.1.2 įtvirtinta abiejų sutarties šalių teisė vienašališkai nutraukti Sutartį, jei kita šalis jos nevykdo (nemoka mokesčių už suteiktas paslaugas bei nevykdo kitų sutartyje numatytų įsipareigojimų.). Taigi, dėl šių aplinkybių tokių Rūmų asociacijos veiksmų nagrinėjamu atveju negalima laikyti nesąžiningais veiksmais.

Vadovaudamasi Konkurencijos įstatymo 30 straipsnio 2 dalies 1 punktu,

Konkurencijos taryba n u t a r i a:

Tyrimą dėl Prekybos, pramonės ir amatų rūmų ir jų asociacijos veiksmų atitikties Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio reikalavimams nutraukti.

Nutarimas per 20 dienų nuo jo įteikimo dienos gali būti skundžiamas Vilniaus apygardos administraciniam teismui.

Pirmininkas

Šarūnas Keserauskas